

Udviklingen i centrale økonomiske indikatorer

Sammenfatning

Gennemgangen af de seneste indikatorer for de økonomiske aktiviteter tegner et billede af en svag økonomisk aktivitet. Væksten i de løbende skatteindbetalinger er aftaget i løbet af 2003 og de foreløbige tal for de første tre måneder af 2004 indikerer ingen ændring i dette billede.

Rejeværdiindekset, som er en opgørelse af den samlede eksportværdi af rejer, udviste et fald på 8,3 pct. fra 2002 til 2003. Realværdien af rejeeksporten er således på det laveste niveau i mange år.

Detailomsætningsindekset, som er et mål for detailomsætningen, faldt marginalt med 0,5 pct. fra 2002 til 2003. Dette fald indikerer ligeledes en svag økonomisk aktivitet.

Ledigheden steg i de tre første kvartaler af 2003 med ca. 300 personer til 2.948 personer berørt af ledighed. Det betød at ledighedsprocenten steg til 11,1 hvilket er den højeste ledighedsprocent siden 1998. Fra de første tre kvartaler af 2000 til samme periode i 2003 er ledigheden således steget med ca. 33 pct.

Endelig er eksporten stort set uændret i de tre første kvartaler af 2003 i forhold til de første tre kvartaler af 2002. I samme periode er importen faldet med ca. 193 mio. kr. , hvilket er et fald på næsten 9 procent.

Indholdsfortegnelse

	Sammenfatning	1
	Indholdsfortegnelse	2
Kapitel 1	Indledning	3
Kapitel 2	Automatiske stabilisatorer	4
Figur 1	Glidende gennemsnit for årlige vækstrater i skattebetalinger fra personer samt vækstrater i Bruttonationalproduktet fra juni 1992 til marts 2004	4
Kapitel 3	Konjunkturindikatorer	5
	Skatteindbetalinger	5
Figur 2	Glidende gennemsnit for vækstrater i skatteindbetalinger i perioden fra juni 1992 til og med marts 2004	5
	Indeks over værdien af eksporten af rejer (rejeværdiindeks)	6
Figur 3	Udvikling i eksportværdien af grønlandske rejer, faste priser. 1995-2003	6
	Detailomsætningsindekset	6
Figur 4	Udviklingen i det gennemsnitlige årlige detailomsætningsindeks. 1997-2003 ..	7
Tabel 1	Udviklingen i detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler. 1. kv. 1997-1. kv. 2003	7
	Ledighed	8
Figur 5	Udviklingen i antallet af personer berørte af ledighed. 1996-2003. 1.-3. kv. ...	8
Figur 6	Udvikling i ledigheden i procent. Berørt af ledighed 1.-3. kv. 1996-2003	8
	Udenrigshandel	9
Figur 7	Eksporten i faste priser. 1995-2002	9
Tabel 2	Indeks over eksportværdien fordelt på udvalgte varegrupper. 1997-2002	10
Figur 8	Importen i faste priser. 1995-2002	10
Tabel 3	Indeks over importværdien fordelt på udvalgte varer. 1997-2002	10
Figur 9	Udviklingen i den grønlandske handelsbalance. 1995-2002	11
	Forbrug	11
Figur 10	Udviklingen i udvalgte langvarige forbrugsgoder i faste priser. 1990-2002 ..	12
Figur 11	Udviklingen i udvalgte mellemlange forbrugsgoder i faste priser. 1990-2002 ..	12
	Forbrugerprisindekset	13
Tabel 4	Udviklingen i forbrugerprisindekset, fra januar 1998 til januar 2004	13
Figur 12	Årlige procentvise ændringer i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Grønland og Danmark fra januar 1992 til januar 2004	14
	Indeks over bygge- og anlægsomkostninger	14
Tabel 5	Indeks over bygge- og anlægsomkostninger fra januar 1997 til januar 2003 ..	14
Figur 13	Årlige vækstrater i byggeomkostningerne. 1994-2004	14
Kapitel 4	Metode	17

1. Indledning

Serien af publikationer om *Konjunktur* udgives af Grønlands Statistik to gange årligt. Formålet er at belyse udviklingen i landets økonomi ud fra en række centrale økonomiske indikatorer.

Hvad er en konjunktur?

En konjunktur er en betegnelse for den økonomiske aktivitet i samfundet. I et tilfælde, hvor der er et økonomisk opsving, er der tale om en højkonjunktur. Hvis det modsatte gør sig gældende, og økonomien befinder sig i en afmatningsperiode, er der tale om en lavkonjunktur.

Konsekvenser af lav økonomisk aktivitet

Faldende økonomisk aktivitet medfører samfundsøkonomiske tab. Det kan være i form af bl.a. stigende arbejdsløshed, konkurser og aftagende vækstrater i produktionen. Typisk falder investeringerne, fordi der er stigende usikkerhed om de fremtidige indtægter både hos virksomheder og forbrugere. Ved at studere konjunkturerne opnås derfor en bedre mulighed for eksempelvis virksomhederne når det gælder beslutninger om fremtidige investeringer og ansættelser. Desuden kan statistikkerne bruges i forhold til beslutninger om økonomiske justeringer, der kan afbøde økonomiske tilbageslag. Der er dog uenighed blandt forskellige økonomiske skoler om, dels hvorvidt man bør føre en konjunkturudjævnende politik, og dels om det overhovedet er muligt.

Indikatorerne

I denne publikation præsenteres en række konjunkturindikatorer, som til formål at tegne et nuanceret billede af den økonomiske udvikling her i landet. Nedenstående prioritering afspejler alene Grønlands Statistiks vurdering af vigtigheden af de enkelte indikatorer i forklaringen af de økonomiske bevægelser. Læseren bør være opmærksom på, at ingen af indikatorerne kan tolkes individuelt, men bør vurderes samlet. Følgende udvalgte indikatorer vil blive behandlet i denne publikation:

- Månedlige indbetalinger af skatter
- Rejeværdiindekset
- Detailomsætningsindekset
- Ledighed
- Udenrigshandel
- Forbrug
- Forbrugerprisindekset
- Indeks over bygge- og anlægsomkostninger

Data og metode

For de underliggende data, som tidligere er publiceret i Grønlands Statistiks specialpublikationer, er såvel datagrundlag som metode beskrevet indgående. I det omfang, hvor værdien er angivet i faste priser, er tallene deflateret med udgangspunkt i forbrugerprisindekset. Der henvises i øvrigt til metodeafsnittet sidst i denne publikation.

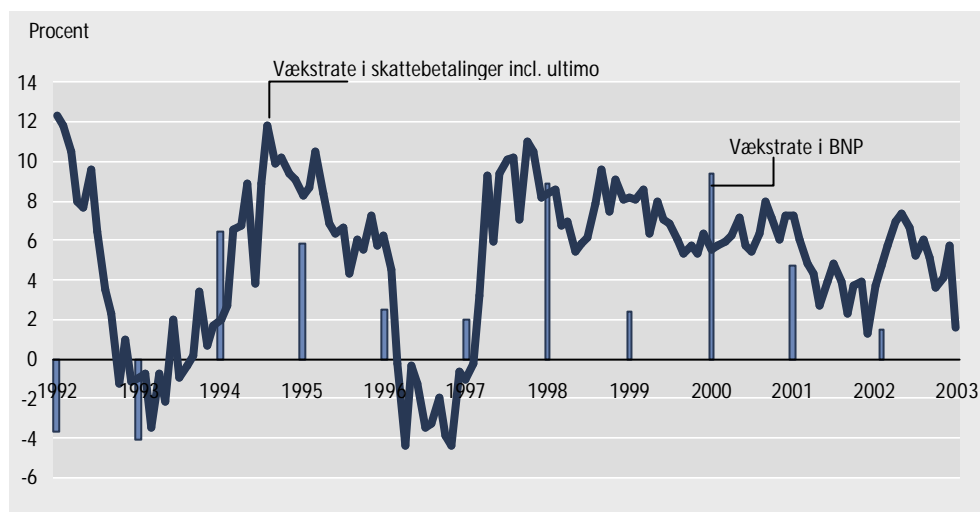
2. Automatiske stabilisatorer

I perioder med høj økonomisk aktivitet er der oftest lav ledighed. Samtidig oplever det offentlige øgede indtægter fra såvel direkte som indirekte skatter. I perioder med økonomisk lavkonjunktur stiger arbejdsløsheden til gengæld, bl.a. fordi forbruget er lavere og der investeres mindre. Den stigende arbejdsløshed betyder, at det offentlige oplever større udgifter til overførselsindkomster. Derimod får det offentlige igen øgede indtægter fra bl.a. skatter, når den økonomiske aktivitet igen stiger.

Udledning af konjunkturudsving

De øgede skattebetalinger i opgangstider er med til at begrænse den stigende private mulighed for forbrug, mens de stigende overførselsindkomster i tider med ringe økonomisk aktivitet, er med til at opretholde det private forbrug. Disse effekter kaldes for de **automatiske stabilisatorer**, fordi de er med til at mindske udsvinget i en konjunktur bølge.

Figur 1. Glidende gennemsnit for årlige vækstrater i skattebetalinger fra personer samt vækstrater i Bruttonationalproduktet fra juni 1992 til marts 2004

BNP og skattebetalinger

Figur 1 viser udviklingen i vækstraterne i Bruttonationalproduktet (BNP) og skattebetalinger fra personer inkl. ultimo betalinger i Grønland. Bemærk den tætte sammenhæng mellem vækstraten i skattebetalinger og vækstraten i BNP. Figuren angiver de årlige vækstrater.

F.eks. er vækstraten for skatteindbetalingerne i december 1995 udregnet som forskellen mellem skatteindbetalingerne for december 1995 og 1994 i forhold til niveauet for skatteindbetalingen december 1994. Figuren illustrerer på den måde en udvikling i de automatiske stabilisatorer. Se metodeafsnittet sidst i publikationen for en detaljeret beskrivelse.

De økonomiske udsving indsnævret

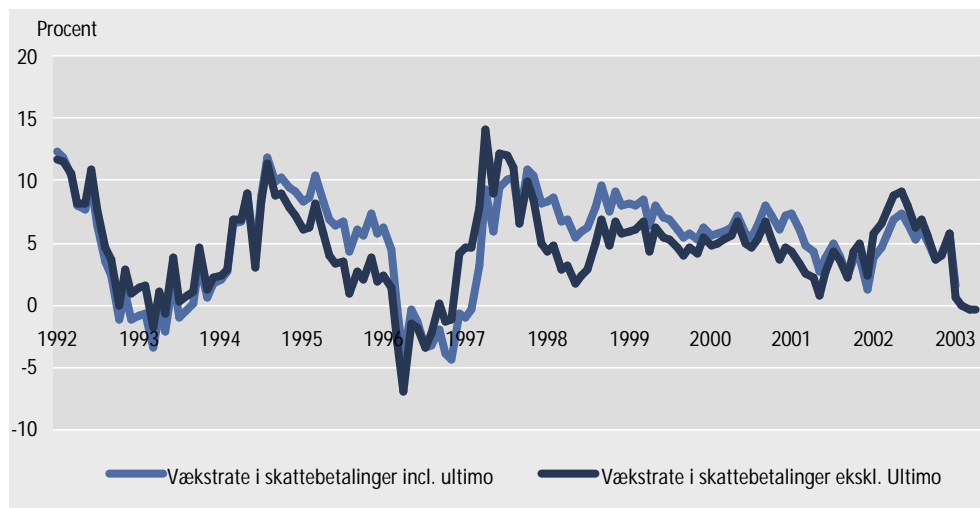
Af figuren fremgår det, at der i perioden fra 1992 til 1993 har været en lavkonjunktur, hvor væksten i skatteindbetalingerne var negativ. I den følgende periode fra 1993-1996 ses det, at der er et økonomisk opsving. Her er der voksende skatteindbetalinger, som er med til at begrænse mulighederne for forbrug under højkonjunktoren. Derefter gælder det modsatte fra 1996 til 1997. Set over hele det undersøgte tidsrum fra 1992 til 2003 ses det, at der er en konjunktur bølge, som varierer med nogle års mellemrum, mens de økonomiske udsving i perioden 1998-2003 synes at være aftaget.

3. Konjunkturindikatorer

Skatteindbetalinger

I afsnittet om *automatiske stabilisatorer*, fremgår det, at skatteindbetalingerne er en vigtig indikator for konjunkturerne. I nedenstående figur 2 vises udviklingen i vækstraten i skatteindbetalinger fra personer, henholdsvis med og uden skatteafregninger efter året udgang, i perioden fra juni 1992 til marts 2004.

Figur 2. Glidende gennemsnit for vækstrater i skatteindbetalinger i perioden fra juni 1992 til og med marts 2004

Skattebetalinger "ultimo" fremkommer ved at tillægge de månedlige skattebetalinger en andel af de betalinger, som vedrører året, men først indbetales efter udgangen af året. Betalingerne efter årets udgang fordeles ligeligt på de 12 måneder.

Beregning af vækstrate inkl. "ultimo"

Vækstraten i skatteindbetalinger ultimo beregnes med udgangspunkt i et glidende gennemsnit over 12 måneder. Eksempelvis er værdien af skatteindbetalingerne for juni 1996 summen af betalingerne i perioden fra januar 1996 til og med december 1996, delt med årets måneder. Vækstraten for juni 1996 er således beregnet i forhold til værdien for juni 1995, udregnet på tilsvarende vis, dvs. på baggrund af skatteindbetalingerne i perioden fra januar 1995 til og med december 1995.

Beregning af vækstrate ekskl. "ultimo"

Vækstraten baseret på skatteindbetalingerne ekskl. ultimo betalinger er beregnet på samme vis. Forskellen er, at betalinger efter årets udgang i de enkelte år ikke medregnet. Forskellen mellem vækstraterne i figur 2 kan henføres til denne forskel i beregningsmetode.

Sæsonudjævning

For 2004 er der endnu ikke foretaget beregninger ultimo året. Desuden skal det bemærkes, at anvendelsen af det glidende gennemsnit over 12 måneder har en vis sæsonudjævnede effekt. Da indbetalinger af skatter kan variere ganske meget på grund af sæsonbetinget aktivitet, giver en sæsonkorrigeret tidsserie et mere korrekt billede af konjunkturbevægelserne i samfundet.

Det fremgår af figur 2, at der i begyndelsen af 1990'erne har været ganske store variationer i vækstraten i skatteindbetalinger. Efter 1997 er der tale om en mere stabil udvikling for begge grafer i figuren.

Negativ og faldende i vækstrate i skattebetalinger ekskl. ultimo betalinger

I begyndelsen af 2001 sker der et fald i vækstraten i skattebetalinger ekskl. ultimo fra 4,4 pct. i juni 2001 til 1,7 pct. i oktober 2001. Dog er der igen tale om en stigning i vækstraten for skatteindbetalinger ekskl. ultimobetalinger fra november 2001 og i 2002 lå skatteindbetalingerne inkl. ultimoafregninger 5,8 procent højere end i 2001. Det tyder således på, at der i løbet af 2001 har der været en mindre opbremsning af den økonomiske aktivitet i samfundet og at denne opbremsning gentager sig i 2003 og de første måneder af 2004.

I perioden marts 2003/marts 2004 er de løbende skatteindbetalinger faldet med ca. 0,3 procent i forhold til samme periode året før, dvs. perioden marts 2002/marts 2003.

Indeks over værdien af eksporten af rejer (rejeværdiindeks)

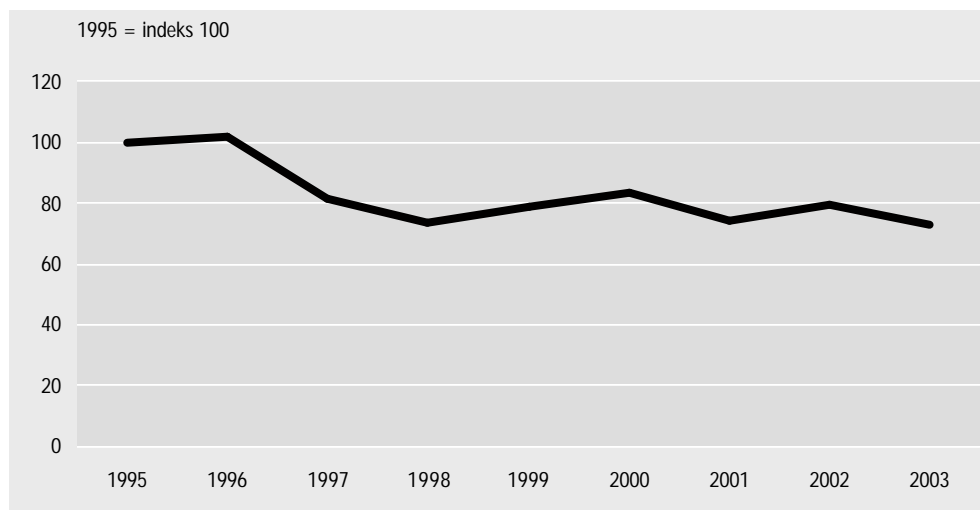
Vigtig indtægtskilde

Fiskeriet af rejer er en meget vigtig indtægtskilde for samfundet. En ændring i rejerens salgsværdi eller en reduktion af den mængde, der eksporteres, har således betydelige konsekvenser for den indenlandske økonomiske udvikling. Derfor anvendes salgsprisen for rejer og den eksporterede mængde som en af indikatorerne for udviklingen i konjunkturerne.

Data Rejeværdiindekset er udregnet på baggrund af oplysningerne om eksport af rejer i statistikken over Grønlands udenrigshandel.

Fald i indekset på 8,3 procent i 2003 Fra 1995 til 1996 var der en mindre stigning i eksportværdien af rejer – fra indeks 100 til 101,9. I den følgende periode fra 1996 til 1998 faldt indekset til indeks 73,6. Fra 1998 til 2000 er indekset steget med 13,6 procent til indeks 83,6. I løbet af 2001 faldt rejeværdiindekset til indeks 74,3 men steg igen i 2002 til indeks 79,4. Fra 2002 til 2003 er der derimod sket et fald i den samlede eksportværdi af rejer på 8,3 procent således indekset i 2003 er 72,9. Realværdien af rejeeksporten er således på det laveste niveau i mange år.

Figur 3. Udvikling i eksportværdien af grønlandske rejer, faste priser. 1995-2003

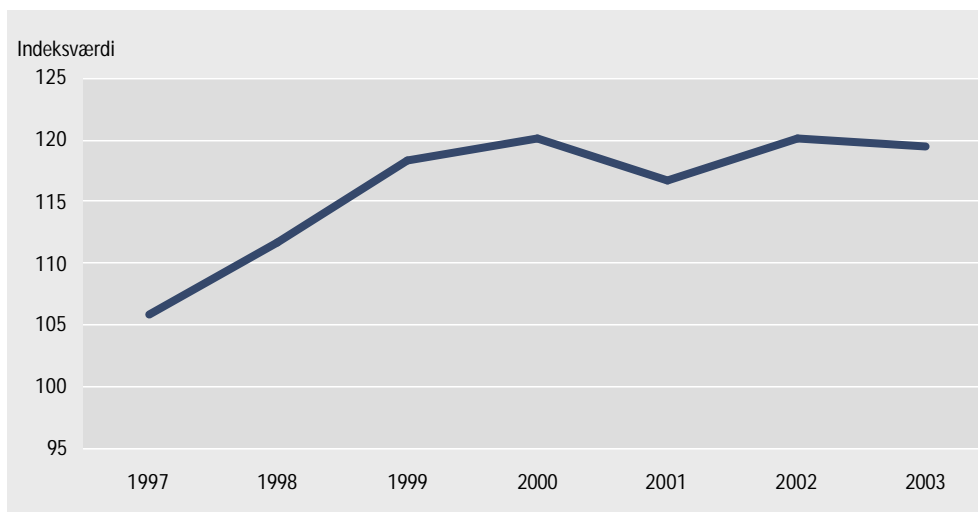
Detailomsætningsindekset

Indikator for privat forbruget

Detailomsætningsindekset har til formål at belyse udviklingen i den grønlandske detailomsætning. Detailomsætningsindekset kan betragtes som en indikator for udviklingen i det private forbrug og dermed som en vigtig indikator i forhold til udviklingen i konjunkturerne.

Fordelen ved at anvende omsætningen i detailledet som en konjunkturindikator er, at der – i modsætning til f.eks. de varer, der importeres til landet – kun medregnes egentlig "handel over disken", mens størrelsen af importen er baseret på en forventning til bl.a. det kommende forbrug. Tallene bør dog tages med et vist forbehold, idet indekset kun er baseret på oplysninger fra en del af detailhandlen.

Figur 4. Udviklingen i det gennemsnitlige årlige detailomsætningsindeks. 1997-2003

Anm. Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal.

Fald i detailomsætningsindekset i 2001

Af figur 4 fremgår det, at detailomsætningsindekset fra 1997 (indeks 105,8) har været stigende frem til 2000 (indeks 120,0). I perioden fra 1999 til 2000 var der tale om en aftagende vækstrate, hvorimod der i perioden fra 2000 til 2001 kan konstateres et fald i detailomsætningsindekset på ca. 2,8 procent.

Stigning i detailomsætningsindekset i 2002

Efter faldet i detailomsætningsindekset i 2001 var der en stigning i 2002 til indeks 120,1 – en stigning på ca. 3,0 procent. Detailomsætningen var således på samme niveau som i 2000.

Mindre fald i detailomsætningsindekset i 2003

I 2003 var der et mindre fald i detailomsætningsindekset på 0,5 procent målt i faste priser, da indekset faldt fra 120,1 til 119,5.

Tabel 1. Udviklingen i detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler. 1.kv. 1997-1.kv.2003

Juli 1997 = 100	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
1997	97,7	101,0	108,2	116,3
1998	98,3	107,7	114,3	126,1
1999	108,3	111,0	119,4	126,7
2000	109,4	116,7	124,3	129,6
2001	108,7	117,2	121,9	118,7
2002	111,2	117,7	123,2	128,0
2003	110,0	120,7	120,6	126,4
2004	115,9	-	-	-

Bemærk: Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal. Tallet for 1. kvartal 2004 er foreløbigt.

Sammenligning med detailomsætningen i 2002

Ved sammenligning af perioden 2002 til 2003 ses det af tabel 1, at detailomsætningsindekset kun var højere i 2. kvartal af 2003 i forhold til samme periode året før. De øvrige tre kvartaler af 2003 var indekset lavere end i 2002. De foreløbige tal for 1. kvartal 2004 viser en stigning i detailomsætningsindekset i forhold til samme kvartal i 2003 på ca. 5 procent. Denne stigning skal dog vurderes med forbehold, da den endelige indeksværdi for 1. kvartal 2004 først beregnes når inflationstallene for 2004 som helhed foreligger.

Ledighed

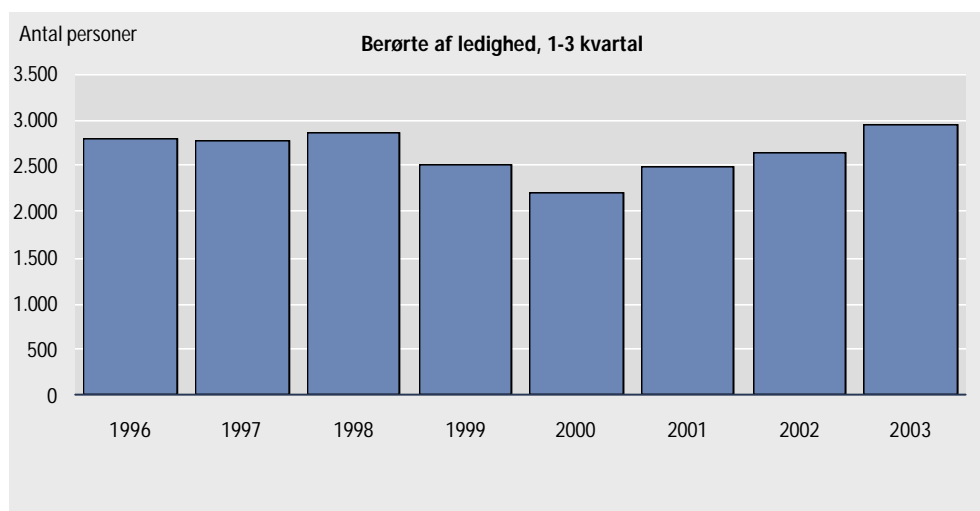
Hvad påvirker ledigheden?

Udviklingen i ledigheden varierer med den økonomiske aktivitet i samfundet. Forbedrede muligheder for afsætning af en virksomheds produkter vil betyde øget produktion, og dermed øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Niveaue for ledigheden afhænger desuden af en række strukturelle faktorer, f.eks. forholdet mellem den geografiske og uddannelsesmæssige fordeling af de ledige og efterspørgslen efter arbejdskraft. Ledigheden, udtrykt ved "berørte af ledighed", lå på et relativt stabilt niveau i midten af 1990'erne efterfulgt af mærkbare fald i ledigheden i både 1999 og 2000.

Stigende ledighed i 2003

Det fremgår af figur 5 at ledigheden siden 2000 igen er stigende. Ledigheden i 2003 var således den højeste i perioden. Antallet af personer "berørt af ledighed" steg fra 2.649 i 2002 til 2.948 i 2003, svarende til en stigning på 11,3 procent.

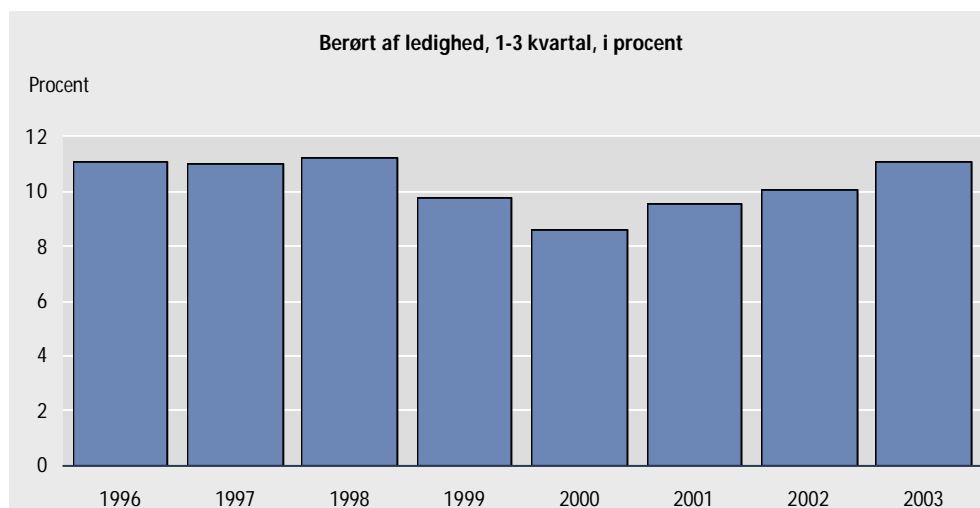
Figur 5. Udviklingen i antallet af personer berørte af ledighed. 1996-2003. 1.-3. kvartal.

Ledighedsprocenten i 2003 den højeste siden 1998

Ledighedstallene for de tre første kvartaler af 2003 viser en samlet stigning i ledigheden på 1,1 procentpoint til 11,1 procent i forhold til samme periode i 2002, hvilket indikerer en fortsat negativ udvikling i beskæftigelsen. Som det fremgår af figur 6 er ledigheden steget væsentligt siden 2000 hvor periodens laveste ledighedsprocent blev registreret. Ledighedsprocenten er steget fra 8,6 procent i 2000 til 11,1 procent i 2003, svarende til en stigning på 33,3 procent.

Figur 6. Udvikling i ledigheden i procent. Berørt af ledighed 1.-3. kvartal 1996-2003

Udenrigshandel

Formålet med statistikken over Grønlands udenrigshandel er, at belyse landets handel med udlandet, der – i forhold til den samlede indenlandske omsætning – er stor.

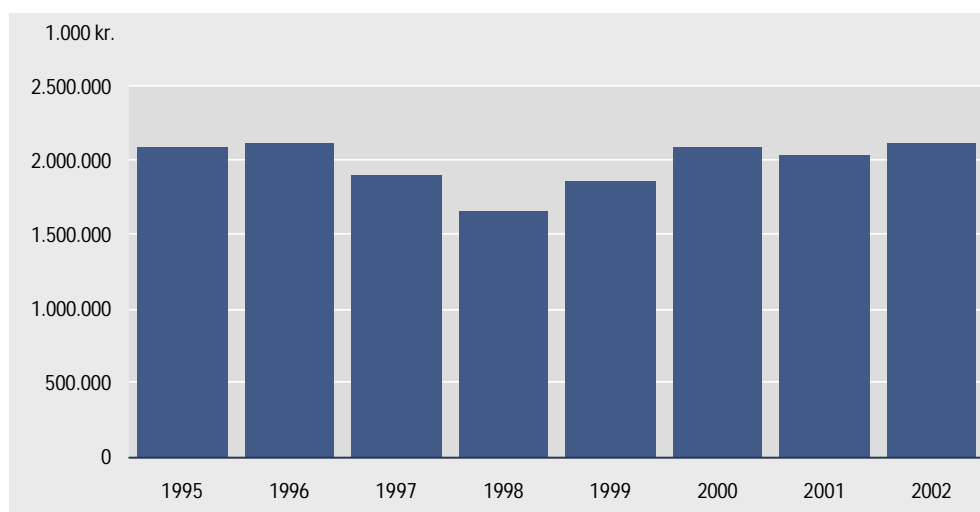
Samhandel som indikator for økonomisk aktivitet

Når der er tale om en lavkonjunktur ser man ofte, at der er tendenser til at samhandlen med udlandet er aftagende. Årsagen til denne adfærd kan være et fald i efterspørgslen på de importerede produkter sfa. lavere købekraft. I et tilfælde hvor der sker et økonomisk opsving – dvs. højkonjunktur – er der derimod ofte tale om en stigende aktivitet i handlen med udlandet. Statistikken over Grønlands udenrigshandel anses derfor som en af indikatorerne for konjunkturbevægelser i økonomien.

Eksporten

Eksporten er først og fremmest en indikator for internationale afsætningsmuligheder for grønlandske produkter. Da fiskerisektoren står for næsten hele værdien af den samlede eksport, hænger udviklingen i eksporten tæt sammen med udviklingen i fiskeriet. Nedenstående figur 7 viser udviklingen i den grønlandske eksport i faste priser i perioden fra 1995 til 2002.

Figur 7. Eksporten i faste priser. 1995-2002

Eksporten faldt også i 2002

Det fremgår af figur 7, at værdien af eksporten i perioden fra 1995 til 1996 har været svagt stigende. I 1997 og 1998 faldt eksporten, mens der i 1999 og i 2000 igen er tale om en stigning. I 2001 og 2002 har eksporten igen været stigende og fra 2001 til 2002 steg eksporten målt i faste priser med 3,8 procent. De foreløbige tal for de tre første kvartaler af 2003 viser, at eksporten stort set er uændret i forhold til samme periode året før. I de tre første kvartaler af 2003 var eksporten på 1.747 mio. kr. mod 1.717 mio. kr. i samme periode året før opgjort i løbende priser.

Eksporten i 2002 på niveau med 1997

I tabel 2 ses et eksportindeks over udvalgte varegrupper. Tabellen viser, at der i perioden fra 2001 til 2002 har været en stigning i indekset fra 98 i 2001 til 102 i 2002, svarende til en stigning på ca. 4 procent. Da varegruppen *næringsmidler og levende dyr* udgør en betydelig del af eksporten er stigningen inden for denne gruppe den primære forklaring på stigningen i det samlede indeks.

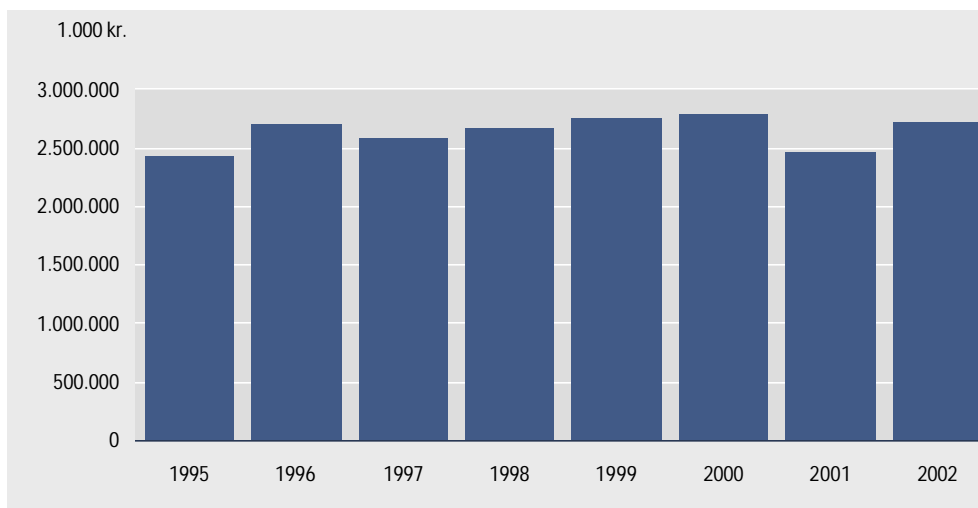
Tabel 2. Indeks over eksportværdien fordelt på udvalgte varegrupper. 1997-2002¹

1995 = 100	1997	1998	1999	2000	2001	2002
I alt	91	80	89	100	98	102
Næringsmidler og levende dyr	90	80	91	102	93	100
Bearbejdede varer	55	53	61	52	64	185
Maskiner og transportmidler	80	19	19	31	139	154
Diverse varer og transaktioner	143	107	101	141	335	190

¹ Værdier er deflateret med forbrugerprisindekset 1995 = 100.

Importen Nedenstående figur 8 viser udviklingen i den grønlandske import, målt i faste priser i perioden fra 1995 til 2002.

Figur 8. Importen i faste priser. 1995-2002

Importen er et udtryk for den indenlandske efterspørgsel efter udenlandske varer og hænger tæt sammen med forbruget, som bl.a. bestemmes af den enkeltes nuværende og den forventede fremtidige indkomst. Det betyder, at importstatistikken i en vis grad kan benyttes som en indikator for forventningen til den fremtidige økonomiske udvikling i landet.

Stigning i importen i 2002, men tegn på fald i 2003

Figur 8 viser at den samlede import steg fra 1995 til 1996. Derefter skete der et fald i importen i 1997, hvorefter importen steg jævnt frem til 2000 som derefter faldt igen i 2001. Tallene for 2002 viser en stigning i importen på 10,2 procent i forhold til 2001, svarende til en stigning på 249 mio. kr.

Angivet i løbende priser er importen faldet med ca. 193 mio. kr. fra 2.173 mio. kr. de tre første måneder af 2002 til 1.980 mio. kr. i samme periode af 2003 opgjort i løbende priser.

I tabel 3 ses et indeks over importværdien fordelt på udvalgte varegrupper fra 1997 til 2002.

Tabel 3. Indeks over importværdien fordelt på udvalgte varer. 1997-2002¹

1995 = 100	1997	1998	1999	2000	2001	2002
I alt	106	110	113	114	101	111
Næringsmidler og levende dyr	121	119	128	131	127	135
Bearbejdede varer	92	105	105	66	61	103
Maskiner og transportmidler	116	110	126	127	117	106
Diverse varer og transaktioner	95	93	82	79	68	57

¹ Værdier er deflateret med forbrugerprisindekset 1995 = 100.

Det fremgår af tabel 3, at der i 2002 var en stigning i det samlede importindeks med ca. 4 procent fra indeks 101 til indeks 105. Det fremgår af tabellen at importen af *næringsmidler og levende dyr* samt *bearbejdede varer* er steget, hvorimod importen inden for kategorierne *maskiner og transportmidler* samt *Diverse varer og transaktioner* er faldet.

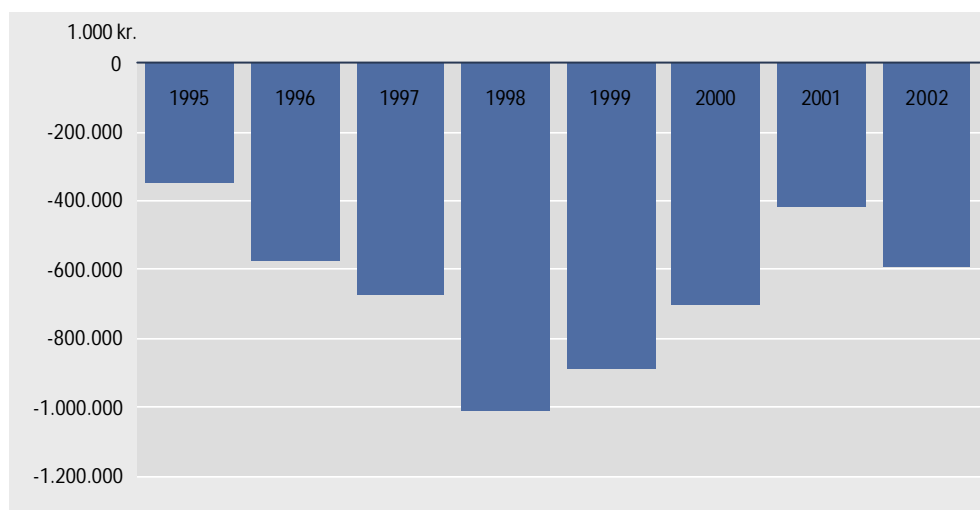
*Handelsbalance
underskuddet øget i
2002...*

Nedenstående figur 9 giver et overblik over udviklingen i den grønlandske handelsbalance i faste priser (1990-priser). Figuren viser, at handelsbalancen i perioden fra 1995 til 1998 blev forværret, mens der fra 1998 frem til 2001 er sket en forbedring af handelsbalancen, hvorefter der i 2002 igen var et stigende handelsbalanceunderskud. Årsagen til det stigende underskud i 2002 var en kombination af større import og en kun svag stigning i eksporten i forhold til i 2001, der samlet set forværrede handelsbalancen.

... men reduceret i 2003

Foreløbige tal for de første tre kvartaler af 2003 viser et reduceret underskud i forhold til samme periode året før. De første tre måneder af 2002 var underskuddet på 456 mio. kr. mens underskuddet i samme periode i 2003 var på 232 mio. kr. Det er primært et fald i importen der forklarer det reducerede underskud.

Figur 9. Udviklingen i den grønlandske handelsbalance. 1995-2002

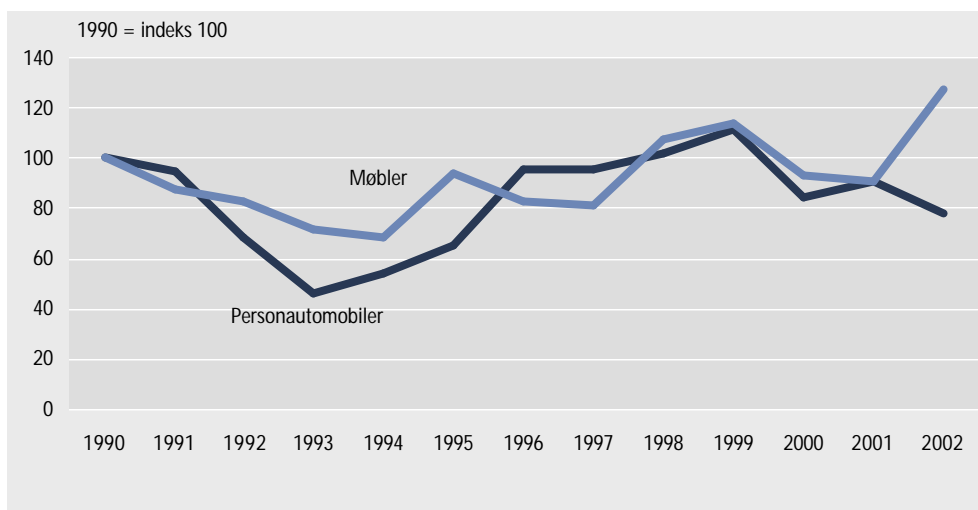
Forbrug

I forlængelse af udenrigshandelsstatistikken vises i dette afsnit indikatorer for forbrugernes forventninger til den fremtidige økonomiske udvikling.

*Forventnings-
indikatorer*

Udviklingen i forbruget af mellemlange og længerevarende forbrugsgoder kan anvendes til at vurdere forbrugernes forventninger til økonomien. Hvis forventningen hos forbrugerne er højere fremtidige indkomster, kan det forventes at de justerer deres forbrugsmønster, enten ved at låne eller bruge af deres opsparing. Det omvendte vil være gældende hvis der er tvivl om de fremtidige indkomster.

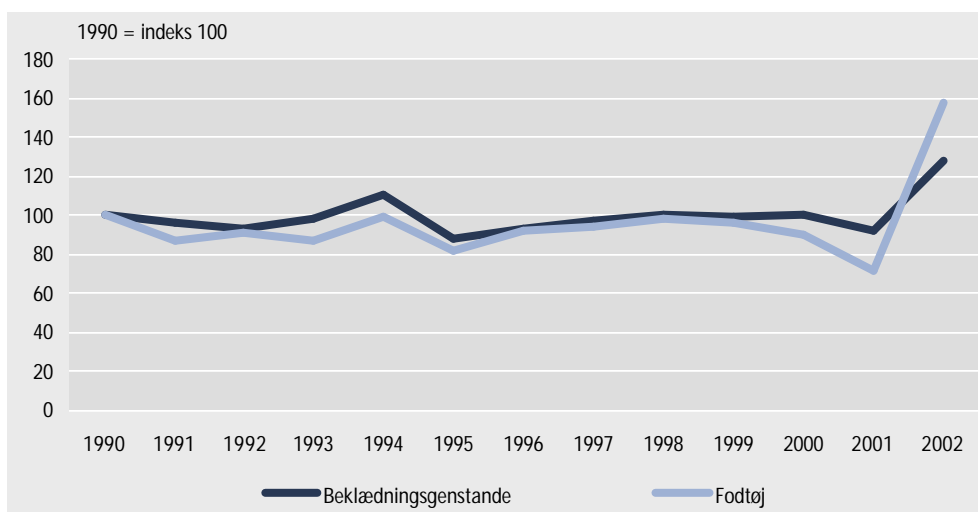
Figur 10. **Udviklingen i udvalgte langvarige forbrugsgoder i faste priser. 1990-2002**

Stigning i importværdien af møbler

Ovenstående figur 10 viser udviklingen i værdien af importen af udvalgte langvarige forbrugsgoder fra 1990 til 2002, ekskl. afgifter. Af figuren fremgår det, at begge kurver var faldende i begyndelsen af 1990'erne, dvs. at forbrugerne dengang købte mindre og forretningerne derfor importerede færre varer. I midten af 1990'erne skete der en stigning i importen af biler. Derimod faldt importen af møbler i perioden fra 1995 til 1997. I 2000 ses en nedgang i importen af møbler, en udvikling som vender i 2002, hvor der sker en betydelig stigning i importen på 40,3 procent i forhold til 2001. Efter en mindre stigning i importen af personbiler i 2001 faldt importværdien i 2002 med 13,8 procent til indeks 78,3.

Figur 11. **Udviklingen i udvalgte mellemlange forbrugsgoder i faste priser. 1990-2002**

Ovenstående figur 11 viser udviklingen i værdien af importen af udvalgte mellemlange forbrugsgoder. Det ses, at begge kurver i figur 11 tilnærmelsesvis følger samme udvikling.

Stigning i importværdien i 2002 for både fodtøj og beklædningsgenstande

Efter at have udvist en svagt faldende tendens i starten af halvfemserne steg importværdien af beklædningsgenstande frem til 1994, hvor der skete en betydelig fald i importværdien. Fra 1995 og frem til 2000 var der en svag stigende import af beklædningsgenstande, hvorefter der i 2001 skete et kraftigt fald til indeks 92,2. Fra 2001 til 2002 steg importværdien derimod med 38,9 procent til indeks 128,1

Forbehold Det skal dog bemærkes, at de størrelser på importen, som er anvendt, ikke nødvendigvis afspejler det eksakte niveau for forbruget her i landet, idet der i princippet kan være tale om videresalg af de importerede varer, fx cigaretter og alkohol til toldfrit salg i Søndre Strømfjord, ligesom lagerforskydninger kan have en væsentlig betydning. Størrelsen af importen kan derfor kun opfattes som et estimat for forbruget i Grønland.

Forbrugerprisindekset

Forbrugerpriserne som konjunkturindikator

Forbrugerprisindekset kan anvendes til at vurdere den økonomiske aktivitet i samfundet. En højere økonomisk aktivitet skaber højere indkomster og dermed pres på priserne. Det skal dog bemærkes, at ændringer i forbrugerprisindekset ikke nødvendigvis afspejler ændringer i aktiviteten i samfundet, idet en del inflation skyldes udenlandske forhold. F.eks. medfører stigningen i priserne for importerede varer en ændring i forbrugerprisindekset. Derfor bør denne konjunkturindikator anvendes med forsigtighed.

Forbrugerprisindekset er steget med 3,25 procent

I perioden fra januar 2003 til januar 2004 steg forbrugerprisindekset med 3,25 procent - fra indeks 113,8 til indeks 117,4 (juli 1995 = indeks 100). Stigningen har primært været forårsaget af huslejestigninger i de offentlige udlejningsboliger.

Tabel 4. Udviklingen i forbrugerprisindekset fra januar 1998 til januar 2004

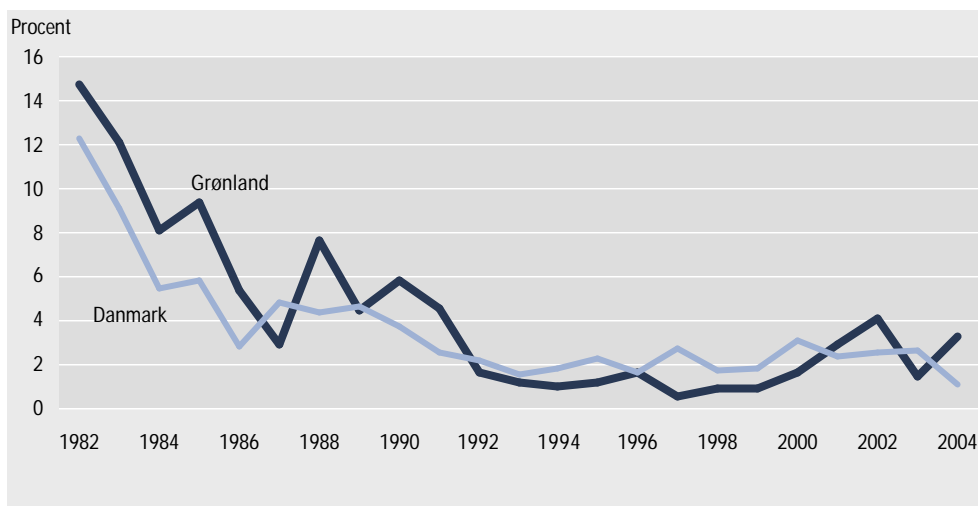
	Jan 1998	Juli 1998	Jan 1999	Juli 1999	Jan 2000	Juli 2000	Jan 2001	Juli 2001	Jan 2002	Juli 2002	Jan 2003	Juli 2003	Jan 2004
Juli 1995 = 100	102,1	102,8	103,0	103,5	104,7	105,3	107,7	108,7	112,2	112,9	113,8	115,0	117,4
	----- Procent -----												
Helårlig stigning (juli-juli)	.	1,1	.	0,7	.	1,8	.	3,2	.	3,9	.	1,9	
Halvårlig stigning	0,4	0,6	0,2	0,5	1,2	0,6	2,3	0,9	3,2	0,6	0,8	1,1	2,1

Højere inflation i Grønland end i Danmark

Den procentvise ændring i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Danmark var i perioden fra januar 2003 til januar 2004 på 1,1 procent. Som tidligere nævnt var den procentvise stigning i det grønlandske forbrugerprisindeks i samme periode på 3,25 procent.

Det fremgår af figur 12 at den procentvise ændring i forbrugerprisindekset op gennem 1990'erne generelt var lavere i Grønland end i Danmark. Siden 2000 har dette billede dog ikke været så entydigt, idet den grønlandske inflation igen har ligget højere end den danske i både 2002 og 2004. Derudover fremgår det af figur 12, at inflationen op gennem 1980'erne og 1990'erne generelt har været faldende, hvilket dog ikke kan tilskrives aktivitetsændringer, men bl.a. den førte pengepolitik i Danmark.

Figur 12. Årlige procentvise ændringer i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Grønland og Danmark fra januar 1982 til januar 2004

Indeks over bygge- og anlægsomkostninger

Indeks over bygge- og anlægsomkostninger er steget

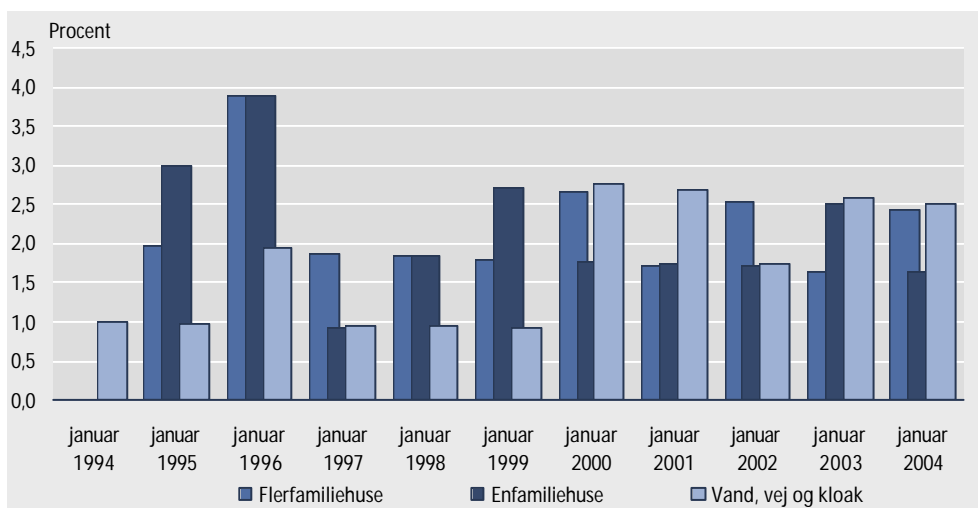
Til brug for regulering af overslag udarbejdes to gange årligt i januar og juli et indeks over bygge- og anlægsomkostninger for henholdsvis en- og flerfamiliehuse samt for vand-, veje- og kloakanlæg. Fra januar 2003 til januar 2004 er indekset over bygge- og anlægsomkostninger for enfamiliehuse steget fra 122 til 124 (1992 = 100), hvilket svarer til en stigning på ca. 1,6 procent.

Tabel 5. Indeks over bygge- og anlægsomkostninger fra januar 1997 til januar 2003

1992 = 100	Jan 1998	Juli 1998	Jan 1999	Juli 1999	Jan 2000	Juli 2000	Jan 2001	Juli 2001	Jan 2002	Juli 2002	Jan 2003	Juli 2003	Jan 2004
Enfamiliehuse	110	112	113	114	115	116	117	119	119	121	122	123	124
Flerfamiliehuse	111	112	113	114	116	117	118	120	121	122	123	125	126
Vej/vand/kloak	107	108	108	110	111	112	114	116	116	118	119	121	122

Derudover fremgår det af tabel 5, at indekset for flerfamiliehuse er steget i samme periode, fra indeks 123 til indeks 126, hvilket svarer til en stigning på 2,4 procent. Indekset for vand-, vej- og kloakanlæg er i samme periode steget med 2,5 procent.

Figur 13. Årlige vækstrater i byggeomkostningerne. 1994-2004

4. Metode

Glidende gennemsnit:

Gennemsnitsberegning som anvendes til at udjævne udsving i en tidsserie.

Et glidende gennemsnit for juni 1992 udregnes på følgende måde:

$$\frac{jan92 + feb92 + \dots dec92}{12}$$

Et glidende gennemsnit for juli 92 udregnes derimod som :

$$\frac{feb92 + mar92 + \dots jan93}{12},$$

hvor 12 angiver antallet af måneder. Selve ordet glidende gennemsnit stammer fra, at der glidende medtages naboværdier i en gennemsnitsberegning. Dette fremgår også af ovenstående eksempler.

Vækstrate:

En variabels ændring over tid i forhold til en variables størrelse. Hvis fx indkomsten, som tidligere var 25.000 kr., vokser med 1.000 kr. i løbet af et år. Vækstraten er udregnet til : $(1000/25000) * 100 = 4$ pct.

Procentvis ændring:

Den procentvise ændring udregnet på følgende måde: Hvis fx renten stiger fra 5 til 6 pct. svarer det til en stigning på: $(6/5 - 1) * 100 = 20$ pct.

Procentpoint:

Differencen mellem to procenttal måles i procentpoint. Procentpoint må ikke forveksles med den procentvise ændring. Hvis renten fx stiger fra 5 til 6 procent, det vil sige med 1 procentpoint, vil den procentvise stigning være 20.

Deflatering:

En metode til at fjerne inflationens påvirkning på udviklingen i en tidsserie. Således kan sammenligning over tid sker ved division af tidsserien med forbrugerprisindekset og gange med 100.

Forbrugerprisindekset:

Til belysning af prisudviklingen udregnes et forbrugerprisindeks. Grønlands Statistik udsender ultimo december og juni skemaer, hvor vi beder 125 dagligvareforretninger, specialbutikker, servicevirksomheder, samt en række kommuner oplyse ca. 3.000 priser, fordelt på omkring 400 varer og tjenester, er repræsentative for forbruget i Grønland. Disse indgår med selvstændig vægt i forbrugerprisindekset. Beregningsmetoden er nærmere beskrevet i *Opgørelsen fra Grønlands Statistik, Konjunkturstatistik 1996:3*.

Ledighed:

Statistikken er baseret på Grønlands Statistiks ledighedsregister. Statistikken omfatter de 15-62-årige, der har henvendt sig til kommunernes arbejdsmarkedskontorer for at få anvist arbejde. Hver måned modtager Grønlands Statistik stamkortoplysninger eller elektroniske indberetninger om de ledige fra arbejdsmarkedskontorerne. Der modtages oplysninger om de lediges alder, uddannelse, hvilke dage de har henvendt sig, hvilke dage de er anvist et arbejde og fødested.

Grønlands Statistik ledighedsstatistik omfatter kun personer, der er født i Grønland. Personer der søger arbejde under ferie eller uddannelse, betragtes ikke som ledige, og indgår derfor ikke i statistikken.

1. *Ledighed medio* er et udtryk for den andel af de ledige, der har været ledige midt i en given måned. Dette er et tilnærmet udtryk for den gennemsnitlige ledighed.
2. *Berørte af ledighed* fortæller direkte hvor mange personer, der i løbet af en måned har henvendt sig til arbejdsmarkedskontoret som arbejdsøgende.

Udenrigshandel

Oplysningerne om udenrigshandelen indhentes af Danmarks Statistik fra følgende kilder:

1. Fra det danske udførselssystem trækkes oplysninger om Danmarks eksport til Grønland
2. Fra Toldfunktionen i Aalborg indsamles oplysninger Grønlands import fra andre lande via Danmark i de tilfælde, hvor der ikke angives fuldstændige eksport oplysninger i Danmark (transit for udenlandsk, herunder grønlandsk regning). Endvidere indsamler toldfunktionen oplysninger om Grønlands eksport.

Skatteindbetalinger:

Skatteindbetalingerne udregnes på baggrund af oplysninger fra Skattedirektoratet. Indberetningerne sker på månedsbasis. På baggrund af disse oplysninger udregnes der et glidende gennemsnit for skattebetalinger.

Størrelsen *inklusiv ultimo* udregnes ved at korrigere oplysningerne for eventuelle efterbetalinger, så efterbetalingerne bliver ligeligt fordelt på alle årets måneder.

Størrelserne *eksklusiv ultimo* beregnes på samme vis, men korrigeres ikke for eventuelle efterbetalinger.

Rejeværdiindekset:

På baggrund af udenrigshandelen udregnes et indeks, der viser udviklingen af værdien af de eksporterede rejer. Indekset viser således en udvikling i både priser og mængder.

Detailomsætningsindekset:

Indekset er udregnet på baggrund af oplysninger indberettet af en række grønlandske detailvareforretninger. Indekset belyser udviklingen i omsætningen i detailhandlen og kan anvendes som en estimat for det private forbrug.

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse:

Lars Kjærgaard Leth
E-mail: lle@gh.gl

Konjunkturstatistik 2004:1
30. april 2003

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: 34 50 00 · Fax: 32 29 54
www.statgreen.gl · e-mail: stat@gh.gl

